

Dvajset let Revije za kriminalistiko in kriminologijo

Letos praznuje revija za kriminalistiko in kriminologijo 20 let izhajanja. To sicer ni mnogo. Glede na to, da so se nekatere znanstvene discipline, katere obravnava ta revija, po osvoboditvi pri nas začele intenzivneje in institucionalizirano razvijati še pozneje, pa gre vendarle za jubilej, katerega se je treba vsaj spomniti, če ne še kaj drugega. Toda to ni odvisno samo od nje in njenega uredniškega odbora.

Revijo je leta 1950 začelo izdajati ministrstvo za notranje zadeve LRS pod imenom »Kriminalistična služba«; revija je bila internega pomena, namenjena predvsem delavcem, ki v organih za notranje zadeve kakorkoli delajo na področju kriminalistične stroke. S »Kriminalistično službo«, ki je nekaj let izhajala mesečno, so jim hoteli pristojni dejavniki posredovati domače kriminalistične izkušnje,

prinašati novosti iz tujine, jih seznanjati z zgodovino kriminalistike in njenimi najpomembnejšimi protagonisti, prikazovati kazuistiko s področja kriminalnega pojavoslovja in kriminalističnega preiskovanja in polagoma začeti ustvarjati kriminalistično taktična, metodična in tehnična pravila, ki naj upoštevajo predvsem tudi domače, socialno ekonomske in druge vzroke in okoliščine kriminalitete.

Začetek najbrž ni bil lahak, posebno zato ne, ker kriminalistični, še manj pa miličniški kader nista imela izkušenj, niti preteklosti, takšne, kakršno imajo nekatere druge policije, ki iz roda v rod prenašajo tradicijo, in ne samo to, marveč zlasti še izkušnje, strokovno usposobljenost, svojo etiko in moralni kodeks, ugled in spoštovanje ter zaupanje javnosti v policijske organizacije.

Ustanovitev revije »Kriminalistična služba« je bila za ustrezne slovenske razmere toliko bolj pomembna, ker je bila prvi časopis v Jugoslaviji, ki je obravnaval probleme odkrivanja, raziskovanja in preprečevanja kriminalitete. Čeprav so tudi drugi organi za notranje zadeve v posameznih republikah začeli izdajati svoje revije, pa jim problemi kriminalitete niso bili edino področje, s katerimi so se ukvarjali. »Kriminalistična služba« je obenem med najstarejšimi sedaj izhajajočimi časopisi organov za notranje zadeve. Po starosti ga za dve leti prekaša le Narodna milicija — sedaj 13. MAJ.

S soglasjem ustanovitelja »Kriminalistične službe« pa se je revija v letu 1956 od dotodanjega predvsem praktičnega obravnavanja problemov kriminalitete začela razvijati bolj v znanstveno smer. Nedvomno so k temu najbolj pripomogli sodelavci v letu 1954 ustanovljenega inštituta za kriminologijo pri pravni fakulteti v Ljubljani, ki so v »Kriminalistični službi« našli glasilo, v katerem so lahko začeli razvijati kriminološko misel in s pomočjo revije počasi prodirati s svojimi idejami tudi v prakso. Zato ni pretirano reči, da pomeni razglabljanje o življenjski poti revije spominjati se razvoja slovenske kriminologije.

Usmeritev »Kriminalistične službe« tudi v druga področja obravnavanja kriminalitete in njenih storilcev in pa obstoj glasila »Strokovni list«, ki ga je leta 1952 prav tako začelo

izdajati ministrstvo za notranje zadeve SR Slovenije, sta ob vsem razumevanju za kriminalistično in kriminološko znanstveno misel, razumevanju, kakor ga je pokazal ustanovitelj, privedli leta 1959 do spremembe naslova revije. »Kriminalistična služba« se je preimenovala v »Revijo za kriminalistiko in kriminologijo«. Pod tem naslovom je začela nađljevati svojo življenjsko pot z letnikom X.

Revija za kriminalistiko in kriminologijo je morala iskati predvsem nove sodelavce, pisce, zlasti med ljudmi, ki se zunaj resora notranjih zadev kakorkoli srečujejo s človekom hudodelcem in so pripravljeni načenjati probleme, ki so pomembni za kriminološko stroko. Revija za kriminalistiko in kriminologijo tudi potem ni zgubila stika s kriminalistično problematiko, čeprav je prinašala pretežno prispevke s kriminološko, psihološko, psihiatrično, sociološko, kriminalno politično, kazensko pravno, penološko in drugo vsebino, kot npr. problematiko socialnega dela itd.

Revija je že po letu 1956 izgubila strogo resorni značaj, postala je odprta in dostopna vsem, ki se kakorkoli ukvarjajo s kriminaliteto, zlasti v pravosodnih organih, pa tudi drugim, bodisi posameznikom ali institucijam. Z razvojem in napredkom kriminologije in sploh drugih družboslovnih disciplin v Sloveniji pa je bilo treba zaradi majhnega nacionalnega prostora poskrbeti tudi za to, da slovenska kriminološka znanstvena misel dobi svoje mesto ob drugih narodih. Zato je začela revija prinašati izvlečke iz strokovnih člankov tudi v angleščini. Vanjo pa dajejo svoje prispevke poleg slovenskih avtorjev še nekateri pisci drugih jugoslovanskih in tujih nacionalnosti.

Revija za kriminalistiko in kriminologijo si je v 20 letih izhajanja utrla pot v svet. Cenjena je tudi v tujini, morda bolj kot doma.

Mislím, da ni preveč neskromno reči, da revija tudi doma opravlja pomembno vlogo. Berejo jo kriminalisti in miličniki v organih javne varnosti (čeprav morda manj ali vsaj ne vsi in vse), delavci v javnih tožilstvih in sodiščih, socialni delavci, delavci v penitenciarjih zavodih, delavci na področju psihiatrije in psihologije, odvetniki, študentje in tudi nekateri posamezniki, ki neposredno nimajo nikakršne zveze z odkrivanjem in raziskovanjem oziroma sploh obravnavanjem družbeno negativnih pojavov. V zadnjem času postaja naklada premajhna, da bi mogli revijo posredovati tudi nekaterim drugim strokam ali, da bi jo razvijali še med tistimi strokovnimi delavci, pri katerih je manj razširjena in pri katerih bi bilo zaželeno, da bi jo bolj brali. Zamenjujemo jo z 49 tujimi revijami in ustanovami. Izvlečke njenih člankov prinašajo mnoge tuje revije in mednarodne bibliograf-

ske organizacije. S tem se je tudi slovenska kriminologija močno uveljavila zunaj meja naše domovine.

Razmeroma majhen nacionalni prostor z ozkim krogom pisanja željnih sodelavcev pogosto postavlja uredništvo pred razne težave. Zlasti je težko privabiti za sodelovanje ljudi iz neposredne prakse, ne glede na to, na katerem področju delajo. Reči je treba, da uredništvu ni uspelo, da bi praktiki pisali vanjo tako, kot bi bilo zaželeno. Zato ima revija razmeroma majhen krog sodelavcev strokovnjakov, ki pa so po drugi strani znani kot entuziasti in stalni pisci.

Problem pisanja v revijo pa je obenem problem strok, ki obravnavajo kriminaliteto pri nas, oziroma vprašanje strokovne vitalnosti in sposobnosti, razgledanosti in inventivnosti delavcev, ki se na različnih področjih ukvarjajo s socialno patologijo, bodisi koš praktični delavci, pedagogi ali teoretiki. Če ni želja po izpopolnjevanju ter osebnem in strokovnem izobraževanju in če ni nikakršnega vidnejšega napredka v tej smeri, zlasti med nekaterimi stratifikacijami praktičnih delavcev, potem je tudi branje strokovnih člankov večasih in marsikomu pusto in utrudljivo, skratka pretežko ter nerazumljivo. Prav to pa nekateri pripisujejo reviji, ko ji sem in tja očitajo, da je slabo razumljiva za nekatere strokovno manj izobražene praktične delavce. Ne bi rad polemiziral z očitki take vrste ob tej priložnosti. Toda verjetno je, da se reviji ni mogoče ravnati le po njih, kajti zasledovati mora dosežke posameznih strok pri nas doma in v tujini in jih v ustrezni obliki posredovati strokovni in širši javnosti, skrbeti za razvoj disciplin, ki jih obravnava in obenem dopuščati avtorjem, da se izražajo na ravni in na način, ki sta jima lastna.

V tej zvezi pa se seveda načenja tudi vprašanje »branosti« revije, njene aplikativne vrednosti in moči na prakso. Ni mogoče pričakovati, da bi vsak prispevek v reviji moral takoj ustrezno odsevati v praksi bodisi v celoti ali vsaj deloma. Toda neprijetno je, če sploh ni nikakršnega odmeva, ali če se stvari vnaprej odklanjajo kot neprikladne, neustrezne in nerazumljive za določen krog bralcev, ki pa bi lahko v marsičem prispevali k napredovanju posameznih področij.

Mislím, da je revija dovolj odprto in brez bojazni obravnavala probleme socialne patologije in neredko tudi nakazovala poti za razreševanje odprtih vprašanj, opozarjala na nedoslednosti in pomanjkljivosti ter dajala prenekatera opozorila, vzpodbude ter predloge za najrazličnejše spremembe, zlasti na področju kriminalne politike, kazenskega prava, preprečevanja kriminalitete ipd. Z objavami raziskav inštituta za kriminologijo, pa tudi z

drugimi članki je dokaj pogosto precej pripomogla k boljšemu spoznavanju negativnih družbenih pojavov, silnic, ki vodijo do njih in predvidevanju družbene reakcije zoper nje. In ne samo to. Z najrazličnejšimi sestavki je pokazala tudi, kje in kako daleč smo v kriminoloških disciplinah v Sloveniji in kaj o socialno patoloških pojavih in reagiranju nanje vemo in znamo. Zato ne bo odveč poudariti, da ima ves čas nemajhen pomen in vlogo, ne samo v slovenskem, marveč v jugoslovanskem in morda še v širšem prostoru za kriminološko stroko in druge obrobne discipline. Revija je torej v marsičem prispevala k populariziranju naše mlade kriminologije tudi v svetu in seznanjala tuje avtorje in institucije s kriminološkimi spoznanji pri nas.

Ob jubilejih in obračunih prehojene poti pa se nam misli pogosto obračajo v prihodnost. Navadno si vedno postavljamo načrte, kako urediti in izboljšati kakšne stvari, da bi bili bolj uspešni in da bi napredovali. Tako je tudi to pot z Revijo za kriminalistiko in kriminologijo. Kakšne so naše želje? Nekatere se vsiljujejo kar same od sebe, nehote in brez nas — izhajajo iz pomanjkljivosti v preteklosti. Gre za to, da ne bi ostali pri starem, ampak da bi bila revija boljša, še bolj razširjena, bolj učinkovita in bolj brana.

Če naj bi še bolj razširjali kriminološko in kriminalistično znanstveno misel med tiste, ki se kakorkoli ukvarjajo s socialno patologijo, z njenim odkrivanjem, raziskovanjem in preprečevanjem, da bi jih osveščali, izobraževali in jim pri njihovem delu pomagali, navduševali za poklic, med seboj povezovali, jih navdihovali pri spoznavanju novih socialnih problemov, njihovem razreševanju ter pravočasnem reagiranju nanje itd. bi morali povečati naklado.

V zadnjem času se z vso občutnostjo pojavlja ta potreba. Revijo bi morali posredovati kar največjemu številu strokovnih delavcev v organih kazenskega pravosodja, socialnim delavcem, strokovnim šolam in študentom visokih šol družboslovnih usmeritev, psihologom in psihiatrom, defektologom, pedagogom, delavcem v penitenciarnih zavodih, odvetnikom itd. Dosedanja naklada nam tega namreč ne omogoča več.

Z zajetjem širšega kroga naročnikov si je mogoče obetati tudi pritegnitev večjega števila sodelavcev različnih strok in profilov, kar bi bilo v kontekstu s poglobljanjem kriminoloških disciplin in njihovega nadaljnjega medsebojnega povezovanja. Pridobivanje novih piscev je sploh težava naše revije. Revija si mora pridobiti več naročnikov zunaj resora notranjih zadev, medtem ko mora privabiti več piscev tako v njem kakor zunaj njega. Le z večjim številom sodelavcev je mogoče opravi-

viti dober izbor prispevkov in skrbeti za kvaliteto revije. Raven revije, večja popularnost in večja uporabnost na različnih področjih pa so cilji, ki si jih ob tej priložnosti postavljamo.

Doslej je bila, posebno v zadnjem desetletju, kriminalistična smer v reviji precej zanemarjena. Toda za to ni odgovorna toliko uredniška politika revije, kolikor bolj objektivno dejstvo, da med kriminalističnimi delavci žal ni kaj več piscev, kateri bi lahko sledili sodobnemu utripu te discipline, ki v svetu doživlja nesluten razmah in napredek ali bi bili pripravljene svoj skopo odmerjeni čas žrtvovati tudi za publicistično dejavnost.

Insuficientnost revije na kriminalističnem področju preprečuje, da bi Revijo za kriminalistiko in kriminologijo bolj zamenjavali z ustreznimi revijami drugod po svetu in navezovali z njimi stike, izmenjavali izkušnje ter jih posredovali našim bralcem. To velja še posebno za socialistične dežele, kjer je zlasti kriminalistika precej razvita in kjer izdajajo vrsto kvalitetnih revij in drugih publikacij. Deloma pa prizadevanja ovirata zaprtost in interni značaj nekaterih kriminalističnih revij na vzhodu. Toda zdi se, da se tudi te ovire, vsaj v nekaterih deželah, počasi premagujejo.

To je morda le nekaj misli za perspektivo revije. Uresničevanje nakazanih zamisli pa bi lahko v marsičem prispevalo k izboljšanju njene strukture, vsebine in kvalitete.

Vsebina Revije za kriminalistiko in kriminologijo v 20 letih pomeni že kar obilno gradivo s področja znanosti in informacij o človeku-»hudodelcu«. Z objavljenimi raziskavami, članki, recenzijami, informacijami, pregledi, prevodi, zapiski itd. je zbranega precej kriminološkega in kriminalističnega gradiva, ki je nedvomen prispevek tudi k slovenski nacionalni kulturi in ne samo k strokovni bibliografiji. Zato mislim, da bi morali vrednost revije ocenjevati tudi s te strani in ne samo z vidika njenega pomena za neposredno prakso ter njenega prispevka in vloge pri neposredni aplikaciji.

Ob tej priložnosti čutim še prijetno dolžnost nasloviti v imenu vseh sodelavcev revije zahvalo njenemu ustanovitelju in mecenu, republiškem sekretariatu za notranje zadeve SR Slovenije, ki revijo izdaja in jo podpira materialno in moralno. Čeprav je včasih prišlo do vprašanj, ali naj revija izhaja še pri njem, pa so pristojni dejavniki vedno našli razumevanje zanjo. Mislim, da bi bila zanj velika moralna škoda, če bi opustil svojo mecenstvo nad prvo jugoslovansko kriminološko in kriminalistično revijo z dvajsetletno tradicijo. Navsezadnje ni razlogov, da ne bi bilo za revijo v prihodnje še več razumevanja.

Dr. Janez Pečar